

Posudek na magisterskou práci Jitky Klubalové

Téma: Kritika totalitního myšlení u Theodora Adorna

Magisterská práce Jitky Klubalové má 68 stran a je rozdělena do pěti částí. V první, úvodní části autorka představuje cíl a metodu práce. Druhá část se zabývá motivací pro sepsání práce, kdy autorka pojednává o svých zkušenostech s totalitními systémy. Třetí část je věnována Havlově kritice totalitního a post-totalitního systému. Čtvrtá a nejdelší část se zabývá Adornem, jeho životem, vlivy na jeho myšlení a jeho filosofickou analýzou totalitního myšlení a totalitních systémů. Pátá část, závěr, vztahuje Adornovu filosofii zpět do zkušenosti s totalitními systémy, o níž autorka pojednávala ve druhé části, a snaží se ukázat, v čem může Adornova analýza pomoci k pochopení příčin totality a v obraně proti “strnulé ideologii ...popitické, náboženské či myšlenkové” (64). Následuje seznam použitých zkratk a seznam použité literatury, čítající 37 knih a článků, českých i anglických, dále pak 23 elektronických zdrojů. Práce je opatřena poznámkovým aparátem o 160ti položkách.

V práci je třeba ocenit základní autorčinu snahu, pochopit epistemologické kořeny totalitního myšlení a jednání za pomoci Adornovy analýzy, a aplikovat jeho kritiku do oblasti politiky. Autorka prostudovala pět významných Adornových prací, byť v českém či anglickém překladu, věnovala pozornost jejich kritické recepci, a za pomoci primárních i sekundárních pramenů formulovala základní problémy spojené s tím, co Adorno nazývá “identitní myšlení” (52), ukázala, proč je ideologické pojmenování světa nebezpečné, a kde slouží jako nástroj ovládnutí. Vedle toho hledala pozitivní alternativu, jak, za pomoci Adorna pomoci posílit to, co do identického myšlení a jednání nezapadá, a představuje tak alternativu. Autorka ukázala schopnost práce s prameny. V textu je rozlišeno, kdy kdo mluví, i vlastního úsudku. Zde opočeňuji snahu porozumět vlastním způsobem představované látce. Posílit by se v této části ještě dala autorčina terminologická přesnost. Obdobné přednosti a slabiny najdeme v etické aplikaci kritiky totalitního myšlení. Je zřejmé, že autorka přečetla podstatné množství literatury, orientuje se v této oblasti, vstupuje do rozhovoru s jednotlivými hlasy. Místy se ale nevyhne přebíhání od odborného k popularizujícímu pojednání (např. str. 17, 60). Stylová nejednotnost prochází celou prací, ale možná autorce zároveň umožňuje to, co je pro ni podstatné: vztáhnout filosofickou reflexi etických témat do každodenního života – a v tomto případě, do jejich vlastních zkušeností s totalitními systémy a do jejich snah napomáhat alternativám.

Práci doporučuji k obhajobě s navrženým stupněm velmi dobře (2). Během rozpravy navrhuji věnovat pozornost následujícím otázkám: V čem se podobá a v čem se liší Havlova a Adornova analýza totalitního myšlení a jednání? Co nového Adorno přináší do rozpravy? V čem je třeba Adorna aktualizovat? Jak se liší projevy totalitních politických systémů v moderních a v postmoderních společnostech? Jaký je rozdíl mezi myšlenkovou totalitou, náboženskou totalitou a politickou totalitou?

9.1. 2013

Doc. Ivana Noble, PhD.